

Mechanismus řešení sporů mezi investorem a státem upravený dohodou o volném obchodu mezi Evropskou unií a Kanadou (CETA) je slučitelný s unijním právem

Dne 30. října 2016 podepsaly Kanada na jedné straně a Evropská unie a její členské státy na straně druhé dohodu o volném obchodu s názvem Komplexní hospodářská a obchodní dohoda (dále jen „CETA“).

Část dohody CETA věnovaná investicím si klade za cíl mimo jiné zavedení mechanismu řešení sporů mezi investorem a státem. V tomto rámci se počítá se zřízením tribunálu a odvolacího tribunálu a v dlouhodobějším výhledu pak mnohostranného tribunálu pro investice. Předpokládá se tedy vytvoření systému soudů pro investice (Investment Court System, ICS).

Dne 7. září 2017 požádala Belgie o posudek¹ Soudního dvora ke slučitelnosti tohoto mechanismu řešení sporů s primárním unijním právem. Belgie má v podstatě pochybnosti o dopadech tohoto mechanismu na výlučnou pravomoc Soudního dvora k podání konečného výkladu unijního práva, a tudíž na autonomii unijního právního řádu, o jeho slučitelnosti s obecnou zásadou rovného zacházení a s požadavkem efektivy unijního práva a o tom, zda tento mechanismus dodržuje právo na přístup k nezávislému a nestrannému soudu.

V dnešním posudku Soudní dvůr nejprve připomněl, že mezinárodní dohoda, která počítá s vytvořením soudu pověřeného výkladem jejích ustanovení, jehož rozhodnutí budou pro Unii závazná, je v zásadě s unijním právem slučitelná. Taková dohoda mimoto může mít dopady na pravomoci unijních orgánů, avšak pouze za předpokladu, že jsou splněny zásadní podmínky zachování povahy těchto pravomocí, a tudíž není ohrožena autonomie právního řádu Unie, jež spočívá na ústavním rámci, který je pro ni specifický. Do tohoto rámce spadají mimo jiné základní hodnoty Unie, a sice úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv.

V zájmu zachování těchto specifických rysů a autonomie takto vytvořeného právního řádu zavedly Smlouvy soudní systém určený k zajištění soudržného a jednotného výkladu unijního práva. Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že unijní právo nebrání zřízení tribunálu, odvolacího tribunálu a výhledově mnohostranného tribunálu pro investice ani tomu, aby jim dohoda CETA svěřila pravomoc k podání výkladu a k uplatňování ustanovení dohody ve světle pravidel a zásad mezinárodního práva platných mezi stranami dohody CETA. Vzhledem k tomu, že tyto tribunály stojí vně soudního systému Unie, nemohou být naproti tomu oprávněny k podání výkladu či k uplatňování jiných ustanovení unijního práva než ustanovení dohody CETA nebo k vydávání rozhodnutí, jež by ve svém důsledku mohla bránit unijním orgánům v tom, aby fungovaly v souladu s ústavním rámcem Unie.

V daném případě dospěl Soudní dvůr k tomu, že dohoda CETA nesvěřuje zamýšleným tribunálům žádnou pravomoc k výkladu či uplatňování unijního práva kromě pravomoci k výkladu či uplatňování ustanovení této dohody. Soudní dvůr v tomto rámci zejména zdůraznil, že dohoda svěřuje Unii pravomoc určit – v případě, že má kanadský investor v úmyslu napadnout opatření

¹ Na základě čl. 218 odst. 11 SFEU.

přijata členským státem nebo Unii – zda musí být v dané otázce vzhledem k pravidlům rozdělení pravomocí mezi Unii a její členské státy postupováno vůči takovému členskému státu, nebo vůči Unii. Výlučná pravomoc Soudního dvora rozhodovat o rozdělení pravomocí mezi Unii a její členské státy je tak zachována.

Soudní dvůr dále uvedl, že pravomoc tribunálu a odvolacího tribunálu CETA by ohrozila autonomii právního řádu Unie, kdyby byla upravena tak, že by tyto tribunály mohly při posuzování žalovaných omezení svobody podnikání zpochybnit úroveň ochrany veřejného zájmu, na jehož základě Unie taková omezení zavedla ve vztahu ke všem subjektům investujícím v daném obchodním nebo průmyslovém odvětví vnitřního trhu. Dohoda CETA přitom obsahuje ustanovení, která těmto tribunálům upírají veškerou pravomoc zpochybnit demokraticky učiněná rozhodnutí v rámci té které strany dohody zejména v oblasti úrovně ochrany veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti, veřejných mravů, zdraví a života osob a zvířat či zachování bezpečnosti potravin, rostlin, životního prostředí, dobrých pracovních podmínek, bezpečnosti výrobků, spotřebitelů či také v oblasti základních práv. Tato dohoda tedy autonomii právního řádu Unie neohrožuje.

Pokud jde o slučitelnost zamýšleného mechanismu s obecnou zásadou rovného zacházení, Soudní dvůr uvedl, že účelem dohody CETA je sice poskytnout kanadským investorům investujícím v Unii specifický prostředek proti unijním opatřením, avšak jejich situace není srovnatelná se situací investorů z členských států, které investují v Unii. Soudní dvůr rovněž učinil závěr, že dohoda CETA neohrožuje efektivitu unijního práva jen z toho důvodu, že by nález přijatý tribunálem zřízeným touto dohodou mohl za výjimečných okolností vést ke smazání pokuty uložené Komisí nebo orgánem pro hospodářskou soutěž členského státu pro porušování práva hospodářské soutěže. Unijní právo totiž samo umožňuje zrušení pokuty, trpí-li vadou odpovídající vadě, kterou by mohl konstatovat tribunál CETA.

Co se týče slučitelnosti mechanismu řešení sporů s právem na přístup k nezávislému soudu, Soudní dvůr konstatoval, že smyslem dohody je zpřístupnit tribunál CETA každému kanadskému podniku a každé kanadské fyzické osobě investujícím v Unii i každému podniku a každé fyzické osobě z členského státu Unie investujícím v Kanadě. Avšak vzhledem k neexistenci režimu, který by zajistil finanční dostupnost tribunálu a odvolacího tribunálu fyzickým osobám a malým a středním podnikům, hrozí, že mechanismus bude v praxi dostupný pouze investorům, kteří disponují velkými finančními zdroji. Soudní dvůr však dospěl k tomu, že závazky převzaté Komisí a Radou k zajištění dostupnosti zamýšlených tribunálů pro malé a střední podniky postačují v rámci tohoto řízení o posudku pro vyslovení závěru, že dohoda CETA je s požadavkem dostupnosti slučitelná. Tyto závazky jsou totiž podmínkou pro schválení této dohody Unii.

Soudní dvůr nakonec dospěl k závěru, že dohoda CETA obsahuje dostatečné záruky, aby byla zajištěna nezávislost členů zamýšlených tribunálů.

UPOZORNĚNÍ: Členský stát, Evropský parlament, Rada nebo Komise si mohou vyžádat posudek Soudního dvora o slučitelnosti zamýšlené dohody se Smlouvami nebo o pravomoci uzavřít tuto dohodu. Je-li posudek Soudního dvora odmítavý, nemůže zamýšlená dohoda vstoupit v platnost, pokud nedojde ke změně dohody nebo ke změně Smluv.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) posudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení posudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106